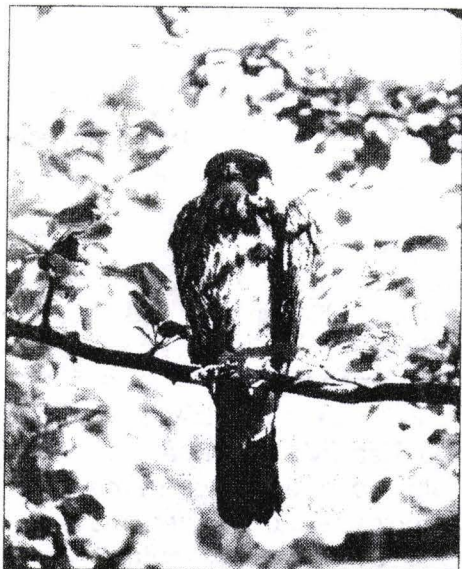

BÉRES IOSIF

Tisa izvorăște în Carpații Păduroși, din două izvoare pe teritoriul Ucrainei, atinge lângă satul Valea Vișeuului țara noastră, la altitudine de 338 m, unde primește din partea stângă râul Vișeu și părăsește țara lângă Teceul mic, la altitudine de 204 m, pe o distanță de 62 km, formează granița naturală între țara noastră și Ucraina. Direcția generală a Văii Tisei este est-vest, străbate depresiunea Maramureșului, de pe Lunca la Tisa în aval formând un zăvoi foarte bine individualizat (cca 50 km). În multe locuri râul curge în mai multe brațe, meandrele părăsite formând bălți lungi propice pentru stabilirea unor specii de păsări acvatice ca: **Podiceps sp.**, **Anas sp.**, **Ixobrychus**, **Gallinula**, **Porzana** etc. Albia majoră cu prundișuri întinse locuri propice pentru cuibărirea prundăraș gulerat mic (**Charadrius dubius curonicus Gmel. 1789**), fluierarului de munte (**Tringa hypoleucos L. 1758**).

Malurile abrupte ale râului permite cuibărirea pescărașului albastru (**Alcedo atthis ispida L. 1758**), lăstunului de mal (**Riparia riparia riparia L. 1758**). În Tisa se varsă unele pâraie de munte ca P. Iapa și Săpânța, de-a lungul lor apar unele specii de păsări de munte ca pescărelul negru (**Cinclus cinclus aquaticus Becshst. 1803**) și codobătură de munte (**Motacilla cinerea cinerea Tunst. 1771**) la altitudine joasă (200-250 m). Pe lângă populații de păsări la care cuibărirea a fost dovedită de noi și sunt înșirate în tabelul nr. 1, mai putem considera ca probabil cuibăritoare niște populații de păsări fiindcă prezența lor este permanentă în perioada de cuibărit ca: **Ardea cinerea**, **Tringa totanus**, **Tringa ochropus** etc. Trebuie să fie subliniat că în partea Ucrainei (partea dreaptă a râului) zăvoiul este mult mai bine dezvoltat și nederanjat, care din motive obiective nu a fost cercetată de noi, unde cuibărirea este posibilă.

Zăvoiul dezvoltat, în unele locuri cu un caracter de junglă, creează condiții optime pentru multe specii de păsări de pădure și de tufișe începând cu răpitoare de zi: **Accipiter gentilis**, **Falco subuteo**, **Falco tinnunculus**, răpitoare de noapte: **Asio otus**, **Strix aluco** speciile de ciocănitoare (**Dendrocopos major**, **Dendrocopos syriacus**) etc. Corvidele găsesc aici un biotop optim de cuibărire, iar lângă zăvoi întinse terenuri agricole crează condiții pentru procurarea hranei,

Șoimul rândunelelor cuibărește
în zăvoiu Tisei

Huhurezul,
specie cuibăritoare în zăvoi

precum și cuiburile păsărilor cântătoare oferă hrană bogată pentru gaițe (**Garrulus glandarius**), (**Pica pica**) și ciori grive. La fel sunt prezente cele patru specii de **Columbidae**, în număr mare cuibăresc turdidele, care familie a fost îmbogățită cu cocoșarul (**Turdus pilaris**), care a devenit în unele locuri chiar specia dominantă. În această oază a păsărilor cântătoare cuibăresc chiar în număr mare populații de **Paridae**, **Sylviidae**, **Fringillidae** etc. Numărul de populații cuibăritoare până în prezent este pe baza cercetărilor noastre în tabelul nr. 1 și nr. 2 în total 89 de populații de păsări care reprezintă 64 % din numărul speciilor cuibăritoare dovedite în Maramureș, dar care număr poate să fie mult majorat prin intensificarea cercetărilor, în primul rând prin prinderea păsărilor vii în vederea înelării.

La fel de important este zăvoiu Tisei din punct de vedere al pasajului păsărilor prin aceste meaguri. Populații autohtone din Carpați pur și simplu se scurg prin văile laterale spre valea Tisei prin care ies din Depresiune spre vest, spre câmpia Panonică. Toamna este foarte spectaculoasă migrația cirilor de semănătură (**Corvus frugilegus**) cca 90 % și a stâncuțelor (**C. monedula**) când sute de mii de exemplare trec deasupra văii Tisei spre vest. La fel toamna trec stoluri mari de anseriforme (**Anser sp.**), dar apar specii mult mai rare ca: **Netta**

rufia, *Anas clypeata*, *Cygnus olor*, *Pandion haliaëtus*, *Circus pygargus* etc. Primăvara direcția de migrare este inversă vest spre est, nord-est.

Întrucât panta albiei râului depășește 2m/km pe teritoriul cercetat, sunt locuri cu șaruri repezi unde apa Tisei nu îngheață creând locuri favorabile pentru iernarea multor populații de păsări acvatice ca: **Podiceps sp.**, **Gavis sp.**, **Mergus sp.**, **Bucephala clangula**, **Cygnus** și chiar în număr mare iernează pe Tisa stoluri de **Anas platyrhynchos** cu alte specii de **Anas**, speciile dovedite sunt trecute în tabelul nr. 3, unde sunt amintite numai populațiile de păsări direct legate de mediul acvatic.

În concluzie putem spune că Zăvoiu Tisei care are o suprafață relativ mică, cca 60 km², față de 3.200 km², cât are Depresiunea Maramureș (adică suprafața cercetată este mai mică de 2 %) totuși populațiile de păsări sunt prezente cu peste 60 %, care procentaj poate se va majora în viitor cu intensificarea cercetărilor.

Tabel nr. 1

Populații de păsări cuibăritoare direct legate de mediul umed și de zăvoi

Nr. crt.	Denumirea speciei	Nr. crt.	Denumirea speciei
1.	<i>Podiceps ruficollis ruficollis</i> (Pall.) 1764	14.	<i>Sterna hirundo hirundo</i> L. 1758
2.	<i>Ixobrychus minutus minutus</i> (L.) 1766	15.	<i>Alcedo atthis ispida</i> L. 1758
3.	<i>Ciconia ciconia ciconia</i> (L.) 1758	16.	<i>Riparia riparia riparia</i> (L.) 1758
4.	<i>Anas platyrhynchos platyrhynchos</i> (L.) 1758	17.	<i>Cinclus cinclus aquaticus</i> Bechst. 1803
5.	<i>Anas querquedula</i> (L.) 1758	18.	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> (L.) 1758
6.	<i>Rallus aquaticus aquaticus</i> (L.) 1758	19.	<i>Acrocephalus palustris</i> (Bechst.) 1798
7.	<i>Porzana porzana</i> (L.) 1766	20.	<i>Acrocephalus scirpaceus scirpaceus</i> (Herm.) 1804
8.	<i>Porzana parva</i> (Scop.) 1769	21.	<i>Acrocephalus arundinaceus arundinaceus</i> (L.) 1758
9.	<i>Crex crex</i> (L.) 1758	22.	<i>Motacilla cinerea cinerea</i> Tunst. 1771
10.	<i>Gallinula chloropus</i> (L.) 1758	23.	<i>Motacilla alba alba</i> L. 1758
11.	<i>Charadrius dubius curonicus</i> Gmel. 1789		
12.	<i>Vanellus vanellus</i> (L.) 1758		
13.	<i>Tringa hypoleucos</i> L. 1758		

Tabel nr. 2

Populații de păsări cuibăritoare în zăvoiu Tisei

Nr. crt.	Denumirea speciei	Nr. crt.	Denumirea speciei
1.	<i>Accipiter gentilis gentilis</i> L. 1758	7.	<i>Columba palumbus</i> L. 1758
2.	<i>Falco subbuteo subbuteo</i> L. 1758	8.	<i>Columba oenas</i> L. 1758
3.	<i>Falco tinnunculus tinnunculus</i> L. 1758	9.	<i>Streptopelia decaocto decaocto</i> (Friv.) 1838
4.	<i>Perdix perdix perdix</i> L. 1758	10.	<i>Streptopelia turtur</i> L. 1758
5.	<i>Coturnix coturnix coturnix</i> (L.) 1758	11.	<i>Cuculus canorus canorus</i> L. 1758
6.	<i>Phasianus colchicus</i> L. 1758	12.	<i>Asio otus otus</i> L. 1758

13. *Athene noctua noctua* (Scop.) 1769
14. *Strix aluco aluco* L. 1758
15. *Upupa epops epops* L. 1758
16. *Jynx torquilla torquilla* L. 1758
17. *Picus viridis viridis* L. 1758
18. *Dendrocopos major pinetorum* (C.L. Brehm) 1831
19. *Dendrocopos syriacus* (Hempr. et Ehrenb.) 1833
20. *Dendrocopos medius medius* L. 1758
21. *Galerida cristata cristata* L. 1758
22. *Alauda arvensis arvensis* L. 1758
23. *Oriolus oriolus oriolus* L. 1758
24. *Garrulus glandarius glandarius* (L.) 1758
25. *Pica pica pica* (L.) 1758
26. *Corvus monedula soemmerringii* (Fisch.) 1811
27. *Corvus frugilegus frugilegus* L. 1758
28. *Corvus corone cornix* L. 1758
29. *Corvus corax corax* L. 1758
30. *Parus palustris palustris* L. 1758
31. *Parus caeruleus caeruleus* L. 1758
32. *Parus major major* L. 1758
33. *Aegithalos caudatus caudatus* (L.) 1758
34. *Sitta europaea caesia* Wolf 1810
35. *Certhia familiaris familiaris* L. 1758
36. *Troglodytes troglodytes troglodytes* (L.) 1758
37. *Saxicola rubetra* (L.) 1758
38. *Saxicola torquata torquata* (L.) 1766
39. *Oenanthe oenanthe oenanthe* (L.) 1758
40. *Phoenicurus ochruros gibraltariensis* (Gmel.) 1789
41. *Phoenicurus phoenicurus phoenicurus* (L.) 1758
42. *Erithacus rubecula rubecula* (L.) 1758
43. *Luscinia luscinia* (L.) 1758
44. *Turdus pilaris* L. 1758
45. *Turdus merula merula* L. 1758
46. *Turdus philomelos philomelos* (C.L. Brehm) 1831
47. *Hippolais icterina* (Vieill.) 1817
48. *Sylvia borin borin* (Bodd.) 1783
49. *Sylvia atricapilla atricapilla* (L.) 1758
50. *Sylvia communis communis* Lath. 1787
51. *Sylvia curruca curruca* (L.) 1758
52. *Phylloscopus collybita collybita* (Vieill.) 1817
53. *Muscicapa striata striata* (Pall.) 1764
54. *Prunella modularis modularis* (L.) 1758
55. *Lanius collurio collurio* L. 1758
56. *Lanius minor minor* Gmel. 1788
57. *Sturnus vulgaris vulgaris* L. 1758
58. *Passer montanus montanus* (L.) 1758
59. *Passer domesticus domesticus* (L.) 1758
60. *Carduelis chloris chloris* (L.) 1758
61. *Carduelis carduelis carduelis* (L.) 1758
62. *Fringilla coelebs coelebs* L. 1758
63. *Serinus serinus* L. 1766
64. *Acanthis cannabina cannabina* (L.) 1758
65. *Emberiza citrinella citrinella* L. 1758

Tabel nr. 3

Populații de păsări de pasaj legate de mediul umed

Nr. crt.	Denumirea speciei	Nr. crt.	Denumirea speciei
1.	<i>Gavia stellata stellata</i> (Pont.) 1763	16.	<i>Anas crecca crecca</i> L. 1758
2.	<i>Gavia arctica</i> (L.) 1758	17.	<i>Anas penelope</i> L. 1758
3.	<i>Podiceps auritus auritus</i> (L.) 1758 - o singură dată	18.	<i>Anas acuta acuta</i> L. 1758
certă de D. Linția 25.04.1905 - Bocicoi		19.	<i>Anas clypeata</i> L. 1758
4.	<i>Podiceps griseigena griseigena</i> (Bodd.) 1783	20.	<i>Netta rufina</i> (Pall.) 1773
5.	<i>Podiceps cristatus cristatus</i> (L.) 1758	21.	<i>Aythya ferina</i> (L.) 1758
6.	<i>Botaurus stellaris stellaris</i> (L.) 1758	22.	<i>Aythya nyroca</i> (Güldenst.) 1770
7.	<i>Nycticorax nycticorax nycticorax</i> (L.) 1758	23.	<i>Aythya fuligula</i> (L.) 1758
8.	<i>Ardeola ralloides</i> (Scop.) 1769	24.	<i>Aythya marila</i> (L.) 1758
9.	<i>Ardea cinerea cinerea</i> L. 1758	25.	<i>Bucephala clangula clangula</i> (L.) 1758
10.	<i>Ardea purpurea purpurea</i> (L.) 1758	26.	<i>Mergus serrator</i> L. 1758
11.	<i>Ciconia nigra nigra</i> (L.) 1758	27.	<i>Mergus merganser merganser</i> L. 1758
12.	<i>Anser anser</i> (L.) 1758	28.	<i>Haliaeetus albicilla</i> (L.) 1758
13.	<i>Anser albifrons albifrons</i> (Scop.) 1769	29.	<i>Circus pygargus</i> (L.) 1758
14.	<i>Anser fabalis brachyrhynchus</i> Baill	30.	<i>Circus cyanaeus cyanaeus</i> (L.) 1758
15.	<i>Cygnus olor</i> (Gm.) 1759	31.	<i>Pandion haliaetus haliaetus</i> (L.) 1758

32. <i>Grus grus grus</i> (L.) 1758	41. <i>Tringa glareola</i> L. 1758
33. <i>Fulica atra atra</i> L. 1758	42. <i>Gallinago gallinago gallinago</i> (L.) 1758
34. <i>Eudromias morinellus</i> (L.) 1758	43. <i>Larus ridibundus</i> L. 1758
35. <i>Pluvialis apricaria altifrons</i> (C.L. Brehm) 1831	44. <i>Larus argentatus</i> L. 1758
36. <i>Calidris minuta</i> (Leisl.) 1812	45. <i>Chlidonias niger niger</i> (L.) 1758
37. <i>Philomachus pugnax</i> (L.) 1758	46. <i>Hydroprogne tschegrava</i> (Lepechin) 1770
38. <i>Tringa totanus totanus</i> (L.) 1758	47. <i>Asio flammeus flammeus</i> (Pontopp.) 1763
39. <i>Tringa nebularia</i> (Gunn.) 1767	48. <i>Motacilla flava flava</i> (L.) 1758
40. <i>Tringa ochropus</i> L. 1758	49. <i>Emberiza schoeniclus schoeniclus</i> (L.) 1758
-

THE ORNITOLOGIC IMPORTANCE OF THE TISA RIVER AND ITS MEADOW

Summary

The Tisa river runs through the Maramures Depression from the East to the West forming a natural border between the Ukrain and our country on a distance of 62 km (from Valea Vișeului to Teceul Mic). On some portions the Tisa flows in several branches and its banks develop a quite large meadow with ponds formed by meanders left behind by waters.

The author, in this paper, presents the results obtained up to now. In table nr. 1, we list the nesting species directly bound to the wet environment, in table nr.2, we have the nesting populations in the meadow, while in table nr. 3, the passing species and winter guests directly depending of the watery environment.

On this relatively small teritory (aprox. 60 km²) which represents only 2 % of the Maramures Depression the number of bird living here is over 60 % of the Depressions ornihofauna.

BIBLIOGRAFIE

1. BÉRES, I., (1972): Rațele în Depresiunea Maramureșului, Revista "Vânăț. și Pesc. Sport." nr. 11, p. 12-13, București
2. BÉRES, I., (1977): Conservarea ornitofaunei județului Maramureș. "A V-a sesiune de Com. Științifice pe baze ecologice 1977. Acad. R.S.R. Fil. Cluj Sub. Com. Monumentele Nat. p. 120-130
3. BÉRES, I., (1978): "Contribuții la cunoașterea ornitofaunei Depresiunii Maramureșului." "MARMAȚIA". Anuarul Muz. Jud. Maramureș Nr. 4 1978 Baia-Mare p. 391-425
4. BÉRES, I., (1977): "Specii rare de păsări în colecția Muzeului Maramureșean Sighetu Marmației". Re. Muz. 1977, Nr. II p. 82-85

5. BÉRES, I., (1984): "Rolul ecologic al zonelor umede în structura avifaunei într-o depresiune intracarpatică - Depresiunea Maramureşului - Rev. Muz. 1984. Nr. 4, p. 46-50. Buc.
6. BÉRES, I., (1990): "Influenţa zonelor umede în repartiţia şi conservarea Vertebratelor din Maramureş. "Rev. Muz. Bucureşti 1990, Nr. 5, p. 65-72
7. CĂTUNEANU, I. et col. (1972): "Nomenclatorul păsărilor din România". Ocrot. Naturii Nr. 16/1, p. 127-138
8. FILIPAŞCU, A., (1971): "Contribuţii la cunoaşterea ornitofaunei Maramureşului". Rev. Muz. 1971 Nr. 5 p. 429-430
9. MUNTEANU, D., (1965): "Trois années d'observations ornithologiques sur le lac de barrage Bicaz. "Trav. Muz. Hist. Nat. Gr. Antipa. Vol. V. p. 275-286
10. MUNTEANU, D., (1974): "Analiza zoogeografică a avifaunei română." "NYMPAHEA". An. Muz. Țării Crişurilor. Oradea p. 27-70
11. MUNTEANU, D., (1969): Cercetări asupra avifaunei bazinului montan al Bistriţei Moldoveneşti. "Teza de doctorat. Univ. Buc.
12. LINȚIA, D., (1955): "Păsările din R.P.R. "Vol. III. p. 199, Ed. Acad. Rom. Buc.
13. UJVÁRI, I., (1972): "Geografia apelor României" Ed. Științifică Bucureşti 1972., p. 226-243

Adresa autorului:

BÉRES IOSIF
4925 Sighetu Marmăției
P-ța Libertății, nr. 15
jud. Maramureș
România